

**XVIII. županijsko natjecanje iz hrvatskoga jezika
5. ožujka 2013.**

četvrti (IV.) razred

Zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati (crnom ili plavom kemijskom olovkom) na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)

2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

1. Označi kraticama N, G, D, A, V, L, I sve sklonjive riječi u navedenome ulomku.

Bože moj, zbilja nema zabačenijeg mjesta na cijeloj obali, mislio je inženjer. Krenuo je uskom uličicom prema kući. U ukočenoj jari zrikavci su zagušljivo ispunjali zrak. Inženjer se osmjehnuo kapelici, gotovo joj je htio domahnuti rukom.

(Antun Šoljan, *Luka*)

4	
---	--

2. Zaokruži riječi koje se trebaju pisati velikim slovom.

u bogovićima na otoku krku rođen je josip antun kraljić. u rodnome je mjestu završio osnovnu školu, potom učiteljske pripravne razrede u kastvu i učiteljsku školu u kopru. službovao je u sovinjaku, draguću i lanišću u istri, a 1903. godine postaje prvim hrvatskim učiteljem u školi koju je osnovala družba sv. ćirila i metoda za istru u malome lošinju.

3	
---	--

3. Upiši dijakritičke znakove za č i ć.

Izašao je i pažljivo zaključao vrata. Odvagivao je kljuc u ruci: kljucar vlastitog zatvora? A onda, odlucnom gestom bacio je kljuc u korov, koji je obrastao kucni prag. Samo opterećenje, kljucevi teški pola kilograma, uspomene pune lažnih znacenja. I zviždecu, da se ohrabri, i osjecajuci cak možda i stvarno olakšanje, odlucno je krenuo prema Luci.

(Antun Šoljan, *Luka*)

3	
---	--

4. Preoblikuj zadanu rečenicu tako da u njoj možeš primijeniti pravilo inverzije pri pisanju zareza.

Proglasila je da toga dana ima migrenu iako ni u licu ni u držanju nije izgledala nimalo drukčije.

(Antun Šoljan, *Luka*)

1	
---	--

11	
----	--

5. Zadatak ima dva dijela:

- a) ispiši sve glagolske oblike iz navedenoga ulomka**
- b) odredi sve glagolske oblike.**

Pod veče su stali dolaziti redoviti posjetioci, uglavnom ribari. Svaki bi od njih zastao, pažljivo promotrio Despota i pozdravio ga.

Objasnio im je postepeno da će se u Murvici graditi luka i da će on tu raditi – možda čak i nekoliko godina.

– A neka se gradi, neka – rekla je Bonina.

Tonući u san, gledao ih je u duhu kako igraju biljar.

(Antun Šoljan, *Luka*)

npr. pisati a)	infinitiv b)

5	
----------	--

6. Odredi sintaktičku ulogu frazema sintagme u zadanim rečenicama.

- a) Na maturalnom putovanju proveli smo se bog bogova.

- b) On je svoj potez povukao bog bogova.

- c) On je u našoj školi bog bogova.

3	
----------	--

8	
----------	--

7. Zadatak ima dva dijela:

- a) odredi izdvojene sintagme, iz navedene rečenice, prema ulozi njihovih zavisnih sastavnica
b) odredi vrstu gramatičkih veza između članova sintagmi.

Brzo čitam zanimljivu priču.

sintagma	prema ulozi zavisne sastavnice	vrsta gramatičke veze među članovima sintagme
brzo čitam		
zanimljivu priču		
čitam priču		

3	
---	--

8. Zadatak ima dva dijela:

- a) ispiši surečenice iz navedene složene rečenice
b) odredi vrstu surečenice.

Inženjer je možda na čas pomislio da se Grašo uvrijedio zbog toga što je podcijenio njegovu opomenu koju je dobio *ante factum*.

(Antun Šoljan, *Luka*)

a) surečenica

b) vrsta

4	
---	--

9. Naglasi složenice.

novogradnja

dangubiti

izvor-voda

3	
---	--

10	
----	--

10. Provedi morfemsku i tvorbenu analizu u zadanim riječima. Morfemske i tvorbene dijelove odijeli okomitom crtom ili spojnicom.

riječ	morfemska analiza	tvorbena analiza
gradić	_____	_____
pomisliti	_____	_____
zubarski	_____	_____

3	
----------	--

11. Zadatak ima dva dijela:

- a) podcrtaj leksičke homonime u zadanim rečenicama**
b) objasni zašto su leksički, a ne oblični (morfološki) homonimi.

- a) Gosti su krenuli poljskom stazicom. Riječ je o poljskom autoru?
Kos pjeva. Je li dovoljno kos taj tobogan?
Alepski bor raste u primorskim krajevima. Kemijski element bor nalazi se na sedamnaestome mjestu periodnoga sustava.

b) _____

2	
----------	--

12. U kakvu su homonimnom odnosu zadani parovi riječi? Objasni svoj odgovor!

a) pas (životinja) – pas (pojas)

a) _____

Objašnjenje: _____

b) atlas (zbirka karata) – atlas (vrsta tkanine)

b) _____

Objašnjenje: _____

c) Jabuka (ime otoka) – jabuka (voće)

Objašnjenje: _____

3	
----------	--

8	
----------	--

13. Pridruži navedenim riječima druge riječi koje su s njima u zadanome značenjskom odnosu.

- a) nada – _____ homonimija
- b) nada – _____ antonimija
- c) nada – _____ sinonimija

3	
---	--

14. Zadatak ima dva dijela:

- a) ispiši antonimski par iz zadane rečenice
- b) odredi ga prema usvojenosti.

Umjesto vina, sudbina će mu nalijevati žuči.

- a) _____
- b) _____

2	
---	--

15. Iz niza leksema izdvoji hiperonim i njemu pripadajuće kohiponime.

hidronimi, toponimi, eponimi, oronimi, ekonimi (ojkonimi), egzonimi, egzotizmi

hiperonim: _____ kohiponimi: _____

2	
---	--

16. Zadatak ima dva dijela:

- a) napiši koja je norma hrvatskoga standardnog jezika narušena u zadanim rečenicama
- b) zadane rečenice napiši u skladu s normama hrvatskoga standardnog jezika.

Griješiti je ljutski.

- a) _____
- b) _____

Taj eksces u razredu više neću dopustiti!

- a) _____
- b) _____

2	
---	--

9	
---	--

17. Pokaži i objasni zašto je leksem *matica* višeznačnica.

Matica = _____
= _____
= _____

Objašnjenje: _____

3	
---	--

18. Zadatak ima dva dijela:

- a) ispiši žargonizme**
- b) navedi naziv funkcionalnoga stila u kojemu ih najčešće koristimo.**

Neće ni da izađe iz kuće, nego sjedi s lovačkom puškom stalno uperenom na vrata. Dođe mi trta da me iz čista mira ne ucmecka. Ili kog drugog. Došla sam da prošnjofam kako stvari zbilja stoje, da stari krelac sve ne zabrlja. Nekoga će stvarno čvaknuti, i gdje smo onda!

a) _____
b) _____

2	
---	--

19. Zadatak ima tri dijela:

- a) ispiši dijalektizme iz zadanih rečenica**
- b) odredi vrstu dijalektizma u odnosu na standardnojezičnu riječ**
- c) zamijeni dijalektizam standardnojezičnom riječju.**

Crikva je puna ljudi. Njezina je pašticada da prste poližeš. Komšija mu često pomaže.

a) dijalektizam	b) vrsta dijalektizma	c) standardnojezična riječ
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

3	
---	--

8	
---	--

20. Podcrtane arhaizme zamijeni standardnojezičnom riječju.

arhaizam	standardnojezična riječ
Moja <u>plavca</u>	_____
<u>Libar</u> I.	_____
<u>Jur</u> nijedna na svit vila	_____
<u>Vazetje</u> Sigeta grada	_____

2	
---	--

21. Zadatak ima dva dijela:

a) zaokruži riječ koja ne pripada nizu

boršč iglu polder tesla beherovka jen

b) objasni zašto ne pripada.

2	
---	--

22. Zadatak ima dva dijela:

a) ispiši posuđenicu iz zadane rečenice

b) odredi njezino značenje u hrvatskome jeziku.

Zanimanje hostesa prilično je zanimljivo.

a) _____

b) _____

2	
---	--

23. Zadatak ima dva dijela:

a) podcrtaj posuđenice u navedenoj rečenici

b) navedi im vrstu prilagodbe hrvatskomu jeziku.

Često se koristi taksijem da bi stigao u omiljeni bistro.

b) _____

2	
---	--

8	
---	--

24. Zadatak ima dva dijela:

- a) napiši ktetik ojkonima (ekonima) Duga Resa
b) odredi tvorbeni način kojim je nastao.

a) _____

b) _____

2	
---	--

25. Navedi nadimke hrvatskih književnika.

Ivan Gundulić _____
Marin Držić _____
Janko Polić _____
Milutin Cihlar _____

2	
---	--

26. Zadatak ima dva dijela:

- a) ispiši egzonim iz zadane rečenice
b) navedi izvorni ojkonim (ekonim).

U krakovskoj kraljevskoj knjižnici čuva se, skromna opsegom i neugledna po opremi, knjižica uspomena Ivana Schiltbergera iz Monakova.

(Ivan Aralica, *Psi u trgovištu*)

a) _____

b) _____

2	
---	--

27. Dokaži da je izraz živjeti na visokoj nozi frazem.

a) _____

b) _____

c) _____

2	
---	--

8	
---	--

28. Napiši jedan frazem kojemu je temeljni leksem:

- a) pravda _____
b) zvijezda _____

2	
---	--

29. Zadatak ima dva dijela:

- a) oblikuj tvorenicu sa zadanim prefiksom ili sufiksom
b) odredi glasovne promjene u tvorenici.

osnovna riječ	tvorenica	glasovne promjene
od+plesati	_____	_____
orah+čić	_____	_____
plemić+ski	_____	_____

3	
---	--

30. Zadatak ima dva dijela:

- a) odredi vrstu riječi od koje su nastali zadani glagoli
b) ispiši im tvorbene nastavke.

mukati, ciknuti, cvokotati

- a) _____
b) _____

2	
---	--

31. Zadatak ima dva dijela:

- a) uspravnim crtama tvorbenu raščlani zadane riječi
b) odredi kojim su tvorbenim načinom nastale.

a) čudotvorac	b) _____
a) vodoskok	b) _____
a) besciljan	b) _____
a) što (zamjenica) – što (veznik)	b) _____
a) Požežanin	b) _____

5	
---	--

12	
----	--

32. U navedenoj leksikografskoj jedinici odredi vrstu odrednica.

čítara (grč.) ž (mn. G čítārā) glaz., reg. španjolska gitara

- a) grč. _____
b) ž (mn. G čítārā) _____
c) glaz. _____
d) reg. _____

2	
---	--

33. Objasni značenje pojma čestotni (frekvencijski) rječnik.

1	
---	--

34. Napiši kanonski oblik riječima u rečenici.

Svi moji prijatelji čítaju sportske vijesti.

1	
---	--

35. Dopuni.

Jakov Mikalja autor je rječnika _____, a Ivan Belostenec

napisao je _____. *Dictionar ili reči slovenske* rječnik je

autora _____, a *Dizionario italiano-latino illirico*

(*Talijansko-latinsko-hrvatski rječnik*) djelo je _____.

4	
---	--

8	
---	--